

Bishul Aku'm: Food Prepared by a Non-Jew
The Prohibition and its Scope
Drisha Institute, Fall 2020
 Dr. Shana Strauch Schick

(1) מקור לאסור של בשול עכו"ם

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לה עמוד ב

מתני'. ואלו דברים של עובדי כוכבים ואין איסורן איסור הנאה:

- (1) חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו,
 - (2) והפת והשמן שלהן. רבי ובית דינו התירו השמן
 - (3) **והשלקות**, וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ,
 - (4) וטרית טרופה,
 - (5) וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו,
 - (6) והחילק,
 - (7) וקורט של חלתית,
 - (8) ומלח שלקונדית
- הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה.

The following articles of non-Jews are prohibited but the prohibition does not extend to deriving benefit from them:

1. milk which a non-Jew milked without an israelite watching him,
2. their bread and oil (Rabbi and his court permitted the oil)
3. stewed and pickled things into which they are accustomed to put wine or vinegar,
4. pickled herring which had been minced,
5. brine in which there is no kalbith-fish floating,
6. helek,
7. pieces of asa foetida
8. and sal-conditum.

Behold these are prohibited but the prohibition does not extend to deriving benefit from them.

רש"י מסכת עבודה זרה דף לה עמוד ב

והשלקות - כל דבר שבישלו עובד כוכבים ואפילו בכלי טהור וכולהו משום חתנות.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לז עמוד ב - לח עמוד א

והשלקות. מנהגי מילי?

א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אמר קרא: אוכל בכסף תשבירני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי, כמים - מה מים שלא נשתנו, אף אוכל שלא נשתנה.

אלא מעתה, חטיין ועשאן קליות ה"נ דאסורין! וכי תימא ה"נ, והתניא: חטיין ועשאן קליות - מותרין!
 אלא כמים - מה מים שלא נשתנו מברייתן, אף אוכל שלא נשתנה מברייתו.

אלא מעתה, חטיין וטחנן ה"נ דאסורין! וכי תימא ה"נ, והתניא: חטיין ועשאן קליות - הקמחים והסלתות שלהן מותרין!
 אלא כמים - מה מים שלא נשתנו מברייתן ע"י האור, אף אוכל שלא נשתנה מברייתו ע"י האור. מידי אור כתיב? אלא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא

רש"י מסכת עבודה זרה דף לז עמוד ב

מדרבנן - שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא.

What's the difference between Rashi's two answers?

תפארת למשה יורה דעה סימן קיג

עיינ בית יוסף טעמים על איסור בישולי גוים, י"א שמא יאכילנו דברים אסורים וי"א משום חתנות ונ"ל דנ"מ אי בישול של מומר לע"ז אסור זהו מומר לכל התורה, למ"ד משום חתנות שרי דהא עכ"פ שחיתת ישראל הוא ומותר לישא בתו ממומרים ולמ"ד שמא יאכילנו דברים אסורים אסור

שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סימן י

ז. אתה הראת לדעת שישנה מחלוקת רבה בספרי האחרונים מערכה לקראת מערכה, ולפע"ד העיקר כדעת הסוברים להקל בבישולי מומר לחלל שבת בפרהסיא, ותנא דמסייע להו הריב"ש ז"ל, ובפרט דקי"ל (בסי' קיג סי"א) דספק בבישולי עכו"ם אזלינן לקולא. ובכל זאת אומר אני, שמכיון שהרבה אחרונים מחמירים בדבר, טוב לתקן הדבר אליבא דכ"ע, שהמשגיח על הכשרות במקום עשיית השימורים הללו, ידליק את האש (ע"י לחיצה בכפתור החשמלי) כדי שפעולת הבישול תהיה על ידו...

טור יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיג

וכתב הרשב"א וכן כלים שבשלו בהן עו"ג דברים שיש בהן משום בישולי עו"ג אסורין לפיכך צריך ליהזר בשפחות נכריות המבשלות לעצמן בבית רבן ישראל שלא יניחוהו על גבי האור ואם קדמו והניחוהו צריך שיהפך בו קודם שיגיע למאכל בן דרוסאי. ולא נהירא לא"א הרא"ש ז"ל וכתב שאין צריך לחוש לזה כלל שלא החמירו בבישולי עו"ג לאסור פליטתו:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיג סעיף טז

כלים שבשל בהם העובד כוכבים לפנינו דברים שיש בהם משום בישולי עובדי כוכבים, צריכים הכשר. *ויש אומרים שאינם צריכים. ואף לדברי המצריכים הכשר, אם הוא כלי חרס מגעילו שלש פעמים, ודיו, מפני שאין לאיסור זה עיקר מדאורייתא.

*** ביאור הגר"א יורה דעה סימן קיג**

וי"א שא"צ. דלא שייך חתנות בכה"ג

(2) באיזה אוכלין שייך איסור בישולי נכרים?

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב: כל הנאכל כמות שהוא חי - אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. בסורא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו הכי, אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב: כל שאינו נאכל על שולחן מלכים ללפת בו את הפת - אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. מאי בינייהו? איכא בינייהו: דגים קטנים, וארדי, ודייסא.

רש"י מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

דגים קטנים וארדי ודייסא - אין נאכלין חיים ואין עולין על שולחן מלכים ללישנא קמא יש בהן משום בישולי עובדי כוכבים ללישנא בתרא שרו.

One condition is enough:

תוספות מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ודייסא - פי' שאינם נאכלים חיים ואין עולין על שולחן מלכים. ואור"ת דמדנקט הני ולא נקט דבש וגבינה שעולין על שולחן מלכים ונאכלים חיים ש"מ דבעי למנקט דברים שנעשה בהם לשון אחרון מוסף על הראשון ולהקל עליו דאפילו אינו נאכל חי כיון שאינו עולה לית ביה משום בישולי עובדי כוכבים. ולכן פסק ר"ת דהלכתא כהני תרי לישני ואי איכא חד מינייהו או נאכל חי או אינו עולה אין בו משום בישולי עובדי כוכבים דבשל סופרים הלך אחר המיקל

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיג סעיף א

דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי, וגם עולה על שולחן מלכים ללפת בו את הפת או לפרפרת, שבישלו עו"ג, אפילו בכלי ישראל ובבית ישראל, אסור משום בישולי עובדי כוכבים.

בענין גדר 'נאכל כמות שהוא חי'

חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

כל הנאכל כמות שהוא חי. פירוש שראוי לאוכלו כמות שהוא חי ואף על פי שאין הרגילות לאוכלו אלא מבושל,

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיג סעיף יב

דגים קטנים שמלחן ישראל או עובד כוכבים, הרי הן כמו שנתבשרו מקצת בישול. ואם צלאן עובד כוכבים, אחר כן, מותרים. אבל דגים מלוחים גדולים, אינם נאכלים אלא ע"י הדחק; לפיכך אם צלאן עובד כוכבים, אסורים, לא [ויש מתירין].
הגה: וכן כל דבר שנאכל חי על ידי הדחק, ובשלו עובדי כוכבים, דינו כדגים גדולים (ד"ע). ובשר מלוח אינו נאכל כלל כמו שהוא חי, ואסור אם נתבשל על ידי עובד כוכבים (תוספות פ' החולין).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיג סעיף יד

ביצה, אף על פי שראויה לגומעה חיה, אם בשלה עובד כוכבים, אסורה.

סעיף טו

תמרים המרים קצת, שאינם נאכלים אלא על ידי הדחק, אם בשלם עובד כוכבים, אסורים.

ט"ז יורה דעה סימן קיג ס"ק יד

(יד) ביצה כו'. - הטעם דאכילה ע"י הדחק היא ואף ליש מתירין דסעיף י"ב בדגים גדולים מודים כאן ובתמרים המרים דסעיף ט"ו שכאן אין נאכלין אלא ע"י דוחק גדול וכן סיים הטור בהדיא ע"י דוחק גדול:

(3) תערוכת

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

אמר רב אסי אמר רב: דגים קטנים מלוחים - אין בהן משום בישולי עובדי כוכבים.
אמר רב יוסף: אם צלאן עובד כוכבים - סומך ישראל עליהם משום עירובי תבשילין, ואי עבדינהו עובד כוכבים כסא דהרסנא - אסור. פשיטא! מהו דתימא הרסנא עיקר, קמ"ל קימחא עיקר.

רש"י מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

מלוחין - נאכלין כמות שהן מחמת מלחן.
כסא דהרסנא - טיגן במורייס שומן דגים עם קמח.
הרסנא עיקר - ואותו מורייס נאכל כמות שהוא חי ושרי.
קמ"ל קימחא עיקר - ויש בו משום בישולי עובדי כוכבים שהקמח אינו נאכל חי.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיג סעיף ב

עירב דבר הנאכל כמו שהוא חי עם דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ובישלם העובד כוכבים, אם העיקר מדבר שיש בו משום בישולי עובד כוכבים, אסור. ואם לאו, מותר.

סעיף ג

פנאד"ה שאפאה עובד כוכבים, אסורה ו אפילו למי שנוהג היתר בפת של עובדי כוכבים, **שהשומן נאסר כשהוא בעין משום בישולי עובדי כוכבים, ונבלע בפת.** וכן ירקות הנאכלים חיים שבשלם עם בשר, אסורים, מפני ששומן של בשר נבלע בהם

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן קיג

סעיף ג' ונבלע בפת. ואף דבטל ברוב?! כדלעיל (סי' קי"ב סי"ד) בהג"ה הכא גרע דהשומן נראה וניכר בעין בתוך הפת

